

**Krijg ik later nog een pensioen?  
Moet ik tot mijn 70<sup>ste</sup> werken?  
Tellen mijn studies mee voor de berekening van mijn pensioen?  
Moet ik beginnen pensioensparen?  
Hoeveel pensioen kan ik verwachten?**

Genoeg vragen waar een jongere mee zit. Ook al is het pensioendebat hét verkiezingsonderwerp bij uitstek, de stem van jongeren ontbreekt.

Daarom organiseert de Vlaamse Jeugdraad  
op **donderdag 10 juni**  
een debat over onze pensioenen!

## PROGRAMMA

---

18u	<b>Onthaal</b>
18u30-19u	Het <b>hoe, wat en waarom</b> van onze pensioenen [Tom Watthy, Rijksdienst voor pensioenen]
19u – 20u	<b>Panelgesprek</b> tussen <ul style="list-style-type: none"><li>• <b>Pieter Timmermans</b>, directeur-generaal VBO</li><li>• <b>Celien Vanmoerkerke</b>, beleidsadviseur studiedienst ABVV</li><li>• <b>Marc De Vos</b>, algemeen directeur Itinera</li></ul>

- **Jef Van Rossum**, lid van de Vlaamse Jeugdraad

20u – 20u45 Het **vragenvuur**: leg jouw vragen en bezorgdheden voor aan de experts  
 20u45 – 21u **De minuut**. De kopstukken vertellen je wat zij gaan doen voor jouw pensioen!  
 21u – 22u **Receptie** om te klinken op je oude dag!

## HET HOE, WAT EN WAAROM VAN ONZE PENSIOENEN

Voor een volledige powerpoint zie <http://www.vlaamsejeugdraad.be/nieuws/jongeren-liggen-wakker-van-hun-pensioen/>

### Enkele weetjes:

De wettelijke **pensioenleeftijd** is 65 jaar. Je mag vervroegd op pensioen gaan, op je 60 jaar, als je 35 jaar loopbaan achter de rug hebt. Gelijkgestelde dagen zijn dagen waar er geen arbeid gepresteerd is, maar die wel als werkdag geregistreerd worden. Je hebt dan geen loon verdiend, maar om je pensioen te berekenen wordt er dan gekeken naar het voorgaande jaar (gemiddelde dagloon \* aantal gelijkgestelde dagen).

Er is steeds een gewaarborgd minimumpensioen (7000 a 8000 euro per jaar).

Je mag werken na oppensioenstelling, maar dat mag tot bepaalde grenzen (tot 7000 à 8000 euro, 15% hierboven, pensioen valt weg) Onbeperkt bijverdienen? Je creëert het gevaar dat iemand een arbeidsplek bezet en toch een pensioen blijft trekken

### Belgische pensioensysteem

Er bestaan verschillende pensioenstelsels in België:

- Werknemers (gemiddeld €1100 – 1200; €1100 na belastingen)
- Zelfstandigen (gemiddeld €800)
- Ambtenaren (wijkt af van 2 bovenstaande) (gemiddeld €2200; €1500 na belasting)

Er bestaan 3 pijlers

1. Wettelijk: voor iedereen!
2. Aanvullend: niet voor iedereen beschikbaar, afhankelijk van werkgever
3. Pensioensparen: zeer individueel

#### 1. Wettelijk pensioen

Werknemers	Zelfstandigen (zijn lager dan pensioen dan werknemers)	Statutaire ambtenaren (hoog pensioen)
------------	--	---------------------------------------

<p>Je pensioen wordt opgebouwd per jaar (arbeidsdagen en gelijkgestelde dagen):  <math>brutoloon * 1/45 * 60\%</math></p>	<p>Worden gestraft wanneer ze vroeger op pensioen gaan          Verschillen met pensioen werknemer</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- bij vervroegde pensionering: progressieve procentuele aftrek per vervroeging</li> <li>- zijn zelf verantwoordelijk voor afgeven van bijdragen voor pensioenen (bij werknemers gebeurt dit door de werkgever)</li> </ul>	<p>Absoluut plafond: je kan niet meer pensioen hebben dan een bepaald bedrag (70 000)          Relatief plafond: nooit meer dan drie vierde van je loon          Bij ambtenaren is alles eigenlijk een arbeidsdag (ook ziekte-dagen)          Welvaartsbreuk: los van de indexering, telkens een bepaalde groep ambtenaren loonsverhoging krijgt, krijgen gepensioneerden ook verhoging van hun pensioen</p>
<p>Uitleg van de parameters:</p>		
<p>Zoals je merkt is de invloed van het <i>loon</i> groot, maar je kan niet onbeperkt pensioen verdienen per jaar. Je pensioen is geplafonneerd (plafond voor een loon van 45 000 euro, als je meer verdient telt dit niet mee voor je pensioen). Je kan dus niet meer dan 30000 euro pensioen hebben.</p>	<p>forfaitair loon</p>	<p>Brutoloon: berekend op gemiddelde van laatste 5 jaar arbeid = referentiewedde</p>
<p>Het <i>aantal jaren</i> dat je werkt: 45= maximum aantal jaar dat je kan werken</p>		<p>Niet op 45, maar op 60 (tantiène)</p>
<p>Er is ook een invloed van de <i>gezinssituatie</i>:          Alleenstaande (60%) = samenwonend of getrouwd en je partner heeft ook</p>		<p>Geen onderscheid tussen alleenstaande of gezin</p>

een inkomen Gezinsbedrag (75%) = samenwonend of getrouwd en je partner is je ten laste (geen inkomen tot bepaald bedrag)		
--	--	--

## 2. Aanvullend pensioen

Hangt af van de werkgever, is niet verplicht, niet iedereen geniet ervan

Per jaar opbouwen

Loon is hierin ook belangrijk (mensen die weinig verdienen hebben klein pensioen)

Waarom interessant voor werkgever? Fiscaal voordelig voor werkgever omdat hij dat als loon kan gebruiken. Waarom doet niet iedereen dat? Het is moeilijk, je mag niet discrimineren, heel wat wetgeving om rekening mee te houden.

Begrensd: 80%: je pensioen mag maximum 80% van je laatste loon zijn

## 3. Pensioensparen

Individueel

Per jaar zet je bepaald bedrag als pensioensparen opzij

Fiscaal voordeel: je wordt minder belast

## Aandachtspunten

- Gepensioneerde van vroeger is heel anders dan nu

Huidige gepensioneerden willen nog een deel van de wereld zien, de huidige pensioenen zijn daar niet op voorzien, moeten we daarop voorzien zijn?

- Betaalbaarheid van de pensioenen:

ambtenarenpensioenen, statutaire ambtenaren zijn een uitdovend ras, maar structureel probleem: statutaire pensioenen worden betaald met geld van werkende ambtenaren.

Zullen er genoeg bijdragen geïnd worden van de werkenden voor de mensen die op pensioen zijn om hun pensioen te kunnen betalen

- Pensioen staat niet alleen:

- o brugpensioen = bevoorrecht werkloosheidsstatuut, is geen pensioen, ingevoerd om jongeren aan het werk te krijgen
- o crisis: meer werklozen, sociale zekerheid moet meer betalen

- media: berichten over pensioenen (partijprogramma's) moet je volledig lezen!

### Vragen uit het publiek

Is er een regularisatie van de studiejaren?

- je kan je studiejaren regulariseren, hiervoor moet je een bijdrage betalen (7,5% van minimumloon): groot bedrag om op die leeftijd op te hoesten, terwijl je niet zeker bent dat je ze nodig zal hebben (jaren boven 45 jaar gewerkt, tellen niet mee voor je pensioen)
- je moet dit doen binnen de tien jaar nadat je afgestudeerd bent

### PANELGESPREK

---

- **Pieter Timmermans**, directeur-generaal VBO (PT)
- **Celien Vanmoerkerke**, beleidsadviseur studiedienst ABVV (CV)
- **Marc De Vos**, algemeen directeur Itinera (MDV)
- **Jef Van Rossum**, lid van de Vlaamse Jeugdraad (JVR)

Moderatie door Sven Pichal.

### Stelling 1: Jongeren van vandaag moeten nu zelf sparen voor hun eigen pensioen (via groepsverzekering en pensioensparen)

MDV: hoopt dat jongeren ambitieus zijn, economie moet groeien, bij jongeren zit de dynamiek en creativiteit, misschien zal het pensioen probleem zich dan niet stellen.

Toch moeten jongeren ook een goede huisvader zijn en dan moet je (pensioen)sparen, spaargeld kan voor vanalles gebruikt worden, of dit voor pensioen zal zijn, moet je maar zien, als 26-jarige moet je daar nog niet van wakker liggen.

CV: er liggen veel mensen wakker van, maar voor een deel omdat mensen niet geïnformeerd zijn en omdat in de media en via de banken veel klanken komen die aansporen om te pensioensparen

Principieel ben ik tegen pensioensparen, het moet volstaan dat je gaat werken en dat je bijdrage voldoende is en dat je een waardig pensioen hebt.

PT: filosofie van pensioenen is totaal veranderd. Vroeger was het algemeen aanvaard dat je moest sparen, nu leeft bij velen het idee dat zijn pensioen moet volstaan om aan al de welvaart te voldoen. Dit gaat niet. Gepensioneerden consumeren zeer veel. Dat is goed, ze leven langer, ze zijn nog veel fitter. Er zijn andere behoeften.

Vroeger was er een leeftijdspiramide waarbij er een groot aantal jongeren waren en weinig ouderen. Nu is dit een ovaal geworden: het aantal 50plussers is even groot als -50 plussers; met het repartitiestelsel zoals het nu in België is (wie werkt betaalt pensioen van gepensioneerden) is het een onmogelijke situatie geworden dat de werkenden alleen instaan voor de pensioenen van de gepensioneerden.

Voorstander van combinatie van drie stelsels. Jongeren weten dat er een wettelijk pensioen zal zijn, aanvullend pensioen is noodzakelijk om welvaart te behouden, individueel moet gespaard worden, zelf verantwoordelijkheid nemen voor pensioenen.

JVR: doet aan pensioensparen omw fiscaal voordeel, je spaart sowieso dus waarom het niet fiscaal voordelig maken? Aanvullend pensioen is taak van de werkgever. Staat moet minimum voorzien (1<sup>ste</sup> pijler).

MDV: pensioensparen moeten jongeren doen omw fiscaal voordeel; maar hij is voorstander van 2<sup>de</sup> stelsel uit te breiden, je kan grotere pools maken, risicospreiding, ... als individu kan dat niet.

Sterke combinatie van 1<sup>ste</sup> en 2<sup>de</sup> pijler

*Moderator: Volgens de VJR-enquête bereidt 60% van de jongeren zich niet voor op hun pensioen. Zijn dit verontrustwekkende cijfers?*

PT: logisch, bij start van pensioensparen was het ideaal moment om te starten 36 jaar. Als je jong bent moet je je weg zoeken, als je gesetteld bent kan je starten met sparen.

Nu vragen jongeren naar nettoloon per maand en ook wel zorgverzekering.

Als je ouderen aanneemt: loon, hospitalisatie, zorgverzekering, ...

CV: gebrek aan informatie, jongeren groeien niet op met uitleg over sociale zekerheid.

Het pensioenbedrag moet verbeteren, maar niet volledig via wettelijk pensioen.

Het wettelijk pensioen moet niet alle aspiraties van de gepensioneerden tegemoet komen. Dit moet via aanvullend pensioen.

Maar veel mensen hebben dit nog niet, mensen met laag inkomen die niet aan pensioensparen kunnen doen.

MDV: aanvullend pensioen veralgemenen!

Wettelijk pensioen: repartitie, met babyboom wordt dat een gigantisch financieringsprobleem, crisis heeft heel de voorbereiding teniet gedaan (sparen, jobs, zilverfonds...).

We weten dit, dus we moeten iets doen:

- (babyboom)ouderen moeten langer werken
- andere generaties moeten via combinatie van wettelijke en aanvullend een waardig pensioen krijgen.

*Vraag uit het publiek: Er zijn verschillende mogelijkheden om pensioen te betalen, naast langer werken is er ook streven naar een hogere tewerkstellingsgraad. België heeft op dit moment 62%, maar de doelstelling is 75%. Als we met 1% verhogen komen we uit op enorme verhoging van BNP. De laatste tien jaar is het maar met 2% gestegen wat bewijst dat dit helemaal niet gemakkelijk is.*

MDV: We moeten gaan naar jobs die geld in het laatje brengen, geen jobs die de overheid kosten. Afgelopen jaren is dat veel gebeurd (bvb dienstencheques).  
Economie moet groeien!!

**Stelling 2: jongeren die nu op de arbeidsmarkt komen moeten minstens 40 jaar werken (al dan niet onafgebroken) om van een volledig pensioen te kunnen genieten.**

*Moderator: Uit de VJR-enquête komt er eigenlijk een tegenstelling: jongeren willen op hun 60 jaar op pensioen, maar vinden het niet erg om 40 jaar te werken. Dat betekent dat jongeren al op hun 20 jaar moeten beginnen werken als ze van een volledig pensioen willen genieten. In theorie moet je zolang al werken.*

CV: 45 jaar loopbaan wordt nergens in Europa gevraagd. Vandaag is het 45 jaar, ze wil dit niet verlengen.  
Moet effectieve loopbaan langer worden? Vrouwen: 31 jaar, mannen: 42 jaar (inclusief gelijkgestelde perioden). Verklaring: vrouwen staan meer in voor zorgen, werken vaker deeltijds, ...

PT: 20 jaar geleden is volgende regel afgeschaft: er ging 20% af van je pensioen wanneer je 1 jaar vroeger op pensioen ging. Vervroegde uittreding is toen in gang gezet. 40 jaar effectief werken is nodig!! Niet inclusief gelijkgestelde perioden (want kosten van de staat).  
Pensioenstelsel opgebouwd vanuit: op 17 jaar beginnen werken, op 70 jaar dood. Dit klopt niet meer voor de huidige generatie, we moeten aanpassingen doen aan het stelsel. We werken minder, we leven langer.

In België spreekt men al 20 jaar over het veranderen van de pensioenen. In andere landen heeft men al maatregelen genomen. Je moet ervoor zorgen dat je effectieve pensioenleeftijd omhoog gaat. Hij zou het bijzonder verstandig vinden om nu te beslissen om vanaf 2020 wettelijke pensioenleeftijd te verhogen bijvoorbeeld. Op deze manier verandert de mentaliteit.

MDV: enkele jaren geleden voorstel gedaan om te beslissen om leeftijd te verhogen. Nu ervan overtuigd dat een notioneel systeem beter is. Je kan niet lineair zeggen wat het is, maar je moet leeftijdsverwachting mee in rekening te brengen (zoals in de Scandinavische landen). Maar parallel moet er ook een andere realisatie gebeuren: een arbeidsmarkt hebben die langer werken mogelijk maakt (loopbaanonderbreking ed)

PT: zolang het brugpensioensysteem zo'n gunstig systeem is dan moet je gek zijn als werknemer niet uit te treden. Op 57jaar op brugpensioen, tot 65jaar een gelijkgestelde periode (gewoon loon). Dit moet afgeschaft worden.

MDV is het volledig mee eens. Zolang de maatregel bestaat kan je niet zeggen aan werknemers, maak er geen gebruik van.

Tijdens de onderhandelingen over generatiepact werd op een gegeven moment gesteld dat de mentaliteit sterker zou veranderen als alle verschillende leeftijden van de verschillende maatregelen met 1 jaar opgetrokken zouden worden dan 70 nieuwe maatregelen.

CV: brugpensioen is overroepen (8% mensen), tegenover heel veel jongeren die werkloos zijn. Het is nuttiger om te focussen op jongeren en werklozen. Brugpensioen afschaffen zal zeker niet alles oplossen.

PT: brugpensioen is vervangen door tijdscrediet, veel 50plussers die er gebruik van maken.

*Moderator: Het is belangrijk om tijdens je carrière ook leuke tijd te kunnen beleven. Daarvoor moeten mogelijkheden zijn.*

JVR: wie ligt wakker van volledig pensioen, als ik genoeg pensioen heb, dan stop ik met werken. Jeugdwerkloosheid en brugpensioen: ook oudere mensen moeten blijven werken om pensioenen betaalbaar te houden, hoe meer je verdient hoe groter het bedrag wordt dat in de pensioenkas komt. Het moet mogelijk zijn om oudere mensen aan de slag te houden (via bonussen bijvoorbeeld): er moeten systemen uitgedacht worden om hen aan de slag te houden. Leeftijd verhogen is een goed idee

40 jaar werken, zolang actief blijven zolang je kan en wil. Veel gepensioneerden hebben nog veel energie en zoeken nog bezigheden tijdens hun pensioen.

Tijdens je carrière moet je mogelijkheid hebben tijdens bepaalde periodes (zwangerschap, voor zieke ouders, ...) minder te werken.

MDV: we moeten hard werken, hard werken heeft ons deze welvaart gebracht. We moeten weg van het carrièrepad waarbij men werk bij één bedrijf, geen investering in opleiding, tegen 50 uitgedoofd; We moeten langer werken mogelijk maken. Dit is een zeer grote uitdaging. De overheid moet de juiste incentives geven om dit te realiseren. Bij werkgevers en bij werknemers (mentaliteit).

Individuele loopbaanrekening die het mogelijk maak om tijd voor jezelf te nemen als jij dat nodig hebt. Individuele flexibiliteit is nodig om mensen langer te langer werken.

Gradueel dit invoeren.

CV: wat met mensen die fysieke zware arbeid doen?

**Stelling 3: “Hoe zorg ik voor mijn pensioen?” moet een verplicht vak zijn op school.**

CV: basisprincipes worden niet meegegeven in het secundair onderwijs. Mensen redeneren meer en meer individualistisch (ze nemen mij meer en meer af), maar beseffen niet dat wat ze bijdragen gebruikt wordt voor dokter, ...  
Op school moet dit veel meer aan bod komen

JVR: op school ook nooit leren solliciteren, voorwaarden voor lening voor een huis, wat als ik een arbeidsongeval heb.

*Moderator: ook over economie weten jongeren erg weinig. Volgens de VJR-enquête weet 1 op 2 weet niet hoe pensioen gevormd is, maar wil het wel weten.*

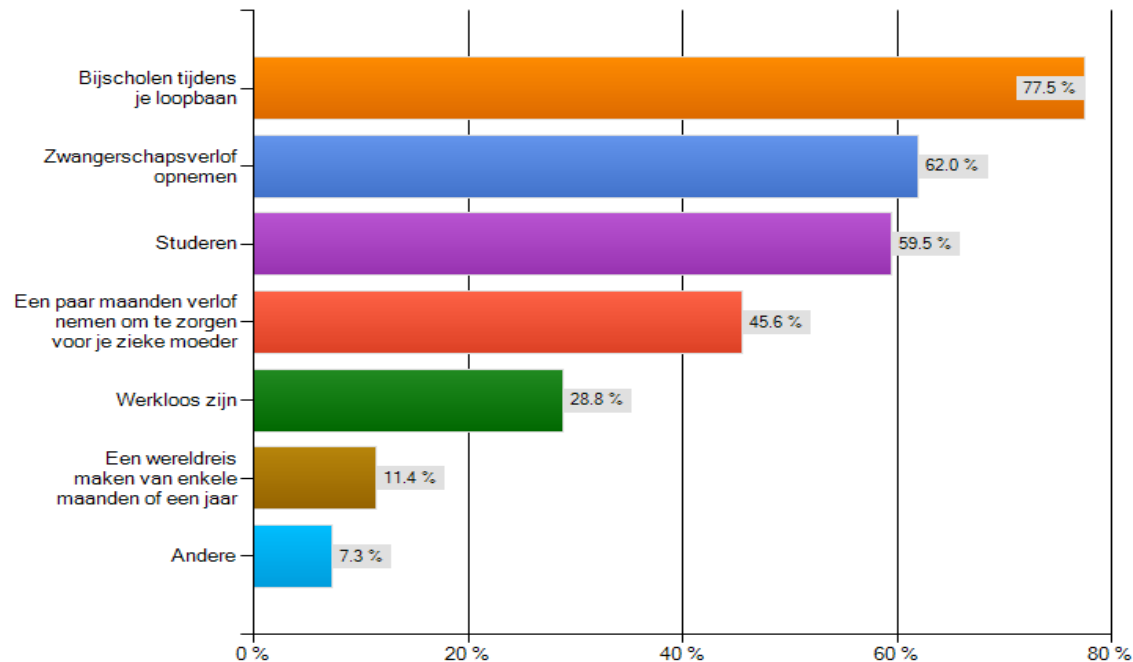
PT: geen slecht idee dat elke jongere uren krijgt rond sociaal economisch beleid, hoe draait het in dit land? Op deze manier ook ondernemerschap aan te moedigen.

JVR: je spreekt over humaniora, universiteit... zelfstandigen zijn ook vaak erg kleine zelfstandigen (bakker , fietshandel), zij liggen niet wakker van hun pensioen, ze hebben hard gewerkt.

MDV: zou al blij zijn als ze afstuderen met kennis van taal, basisvaardigheden. Er is nog nooit zoveel informatie aan hun vingers. Je bent op 1-2-3 geïnformeerd. Jongeren moeten gestimuleerd worden om zelf informatie op te zoeken. Niet te veel afschuiven op de school

CV: het gaat echt over basisprincipes. (hoe werkt de sociale zekerheid)

#### Stelling 4: wat moet meetellen voor je pensioen?



MDV: je stopt niet met werken als je je bijschoolt, moet dus zeker meetellen; algemeen moet je een reflectie maken over waar je de grens legt. Individuele loopbaanrekening kan probleem van gelijkgestelde periodes opvangen. Quotum over gelijkgestelde periodes: gebruik je ze niet, dan gaat je pensioenleeftijd naar beneden. Hier goed over nadenken, debat over voeren. Zal niet eenvoudig zijn, je moet visie opbouwen

PT: er telt veel meer mee dan wat nu weergegeven is. het beleid is er één zoals de Vlaamse woningen, vol 'koterijen', regelgeving waar steeds maar weer regeltjes bijkomen. Als je er altijd mogelijkheden bijdoet, kom je tot een situatie als vandaag waar er veel gelijkgestelde periodes zijn. Als je duidelijk bent, weet je wat je hebt en hoeveel je hebt, zelf bekijken wanneer je dat neemt. Maar wat kan en wat kan niet, is een moeilijke discussie.

CV: gelijkgestelde periodes voor arbeidsters de belangrijkste om toch een volwaardig pensioen te krijgen.

JVR: er moet veel meer veranderen in heel het pensioenstelsel om ze betaalbaar te houden.

## Vragen van het publiek

*VRAAG: Is het een mogelijkheid om gewoon iedereen hetzelfde pensioen te geven?*

MDV: het is wenselijk dat wettelijke pensioenen naar elkaar toegroeien in de drie stelsels. Pensioenverschillen is rem voor mobiliteit. Scenario om wettelijk ambtenarenpensioen in aanvullend systeem steken. Is dit bespreekbaar?

CV: het pensioen van ambtenaren in België is even hoog als in buitenland, andere pensioenen in België zijn te laag. Deel in 2<sup>de</sup> pijler: meer vertrouwen in wettelijk systeem (overheid die geld beheert). Geen pensioen privatiseren.

MDV: het is ook een risico als de overheid je geld beheert, een politieke risico (welke keuzes maken politici). Combinatie van risico (aanvullend) en repartitie (wettelijk) is beste spreiding van het risico.

Niet blindstaren op financiële crisis, deze is uitzonderlijk.

*VRAAG: Herverdelingsmechanismen in onze pensioenen? Ze zijn niet sterk genoeg, ze spreken elkaar tegen. Herverdeling van hoge naar lage inkomens... Maar fiscale voordelen van bepaalde zaken, individueel sparen kan niet voor iedereen? Is er een vereenvoudiging op herverdelingsmechanismen mogelijk?*

PT: vereenvoudigen is zeer complex want je mag niet raken aan verworven rechten dus er komen maatregelen bij om te vereenvoudigen. Nu systematisch herdachte maatregelen invoeren. Zeg vandaag pensioen op 67, dan weet iedereen dat. Zeg vandaag quotum van gelijkgestelde dagen, dan weet je dat.

*VRAAG: Is het een mogelijkheid om het fiscaal voordeel van pensioensparen af te schaffen om aanvullend pensioen verplicht maken?*

PT: drie pijlers behouden: collectiviteit zorgt voor basispensioen, mijn bedrijf voor aanvullend en ik spaar zelf (eigen verantwoordelijkheid).  
Je hebt ook nog een vierde pijler: huis (eigendom)

*VRAAG: De solidariteitsgedachte is belangrijk, maar door de negatieve berichten rond de betaalbaarheid van de pensioenen worden de pensioenen vaak in vraag gesteld door jongeren. Zo gaan jongeren steeds meer aan zichzelf denken en stimuleer je de graaicultuur.*

MDV: eerste pijler moet blijven bestaan, maar je mag niet de illusie hebben dat je gebeiteld zit. Pensioenen zijn niet hoog genoeg gebleven omdat men andere prioriteiten stelt (bv. gezondheidszorg).